

OD MREŽE KNJIŽNICA PREMA KNJIŽNIČNOM SUSTAVU¹ PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE²

FROM THE LIBRARY NETWORK TO THE LIBRARY SYSTEM OF
PRIMORSKO-GORANSKA COUNTY

Ljiljana Črnjar

Gradska knjižnica Rijeka
ljiljana.crnjar@gkri.hr

Milka Šupraha Perišić

Gradska knjižnica Rijeka
milka.supraha-perisic@gkri.hr

UDK / UDC 027.3:021

Stručni rad / Professional paper

Primljeno / Received: 1. 10. 2014.

Sažetak

Gradska knjižnica Rijeka implementirala je 2009. godine integrirani knjižnični program ZaKi u svrhu objedinjavanja svih postupaka stručnog poslovanja (nabave, obrade, posudbe, pretraživanja, statističkih podataka i dr.).

Od 2010. do danas Knjižnica, u sklopu funkcije matične djelatnosti, intenzivno radi na projektu izgradnje jedinstvenoga knjižničnog sustava narodnih i školskih knjižnica Primorsko-goranske županije. Projekt je prihvatila Primorsko-goranska županija i redovito se godišnje sufinancira u sklopu programa javnih potreba.

¹ Knjižnični sustav kao skup knjižnica-sastavnica koji ima svoju strukturu (veze i odnose) te u društvu ispunjava svoju zadaću određenu svrhom i djelovanjem.

² Kao podsustav jedinstvenoga nacionalnog knjižničnog informacijskog sustava.

Knjižnica usklađuje i pruža stručnu podršku dvama usporednim postupcima: informatizaciji stručnog poslovanja školskih knjižnica u sustavu ZaKi te migraciji podataka iz starog programa i implementaciji sustava ZaKi u narodne knjižnice Županije.

Polazeći od zajedničkog programa, cilj ovog projekta jest stvaranje županijskog knjižničnog sustava tj. funkcionalno povezane mreže narodnih i školskih knjižnica u interesu sustava i svake knjižnice pojedinačno.

U izlaganju će biti opisana metodologija i kronologija ostvarenja navedenog projekta.

Ključne riječi: Gradska knjižnica Rijeka, integrirani knjižnični program ZaKi, narodne knjižnice, školske knjižnice, Primorsko-goranska županija

Summary

In 2009 the City Library of Rijeka has implemented the integrated library system ZaKi, in order to merge and coordinate all the work procedures and services: acquisition, cataloguing, circulation, searching, producing statistical reports, etc.

From 2010 till today, as part of its duties of the Central Commission for Libraries in the county, the Library has been working intensely on the project of developing a unique public and school library system of the Primorsko-goranska County. The project has been approved by the Primorsko-goranska County and is annually co-financed as a part of the County public needs program.

The Library coordinates and provides professional support to two parallel processes: the first is the informatization of library work and services in school libraries through implementing the ZaKi system and the data migration from the old program, and the second is the implementation of the ZaKi system into all County public libraries.

Starting with the common integrated program as the basis, the aim of this project is to create a county library system, that is, a functionally connected network of public and school libraries, in order to achieve efficient functioning of each individual library and the system as a whole.

The paper describes the methodology and the chronology of carrying out the above-described project.

Keywords: City Library of Rijeka, integrated library system ZaKi, public libraries, school libraries, Primorsko-goranska County

1. Uvod

Gradska knjižnica Rijeka, prema *Zakonu o knjižnicama* (NN 105/1997) i *Pravilniku o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj* (NN 43/2001), matična je županijska knjižnica za narodne i školske knjižnice Primorsko-goranske županije čiji je osnovni cilj unapređivanje i sustavno razvijanje knjižnične djelatnosti na području svoje nadležnosti.

Jedna od glavnih zadaća, u sklopu razvojnih poslova, jest predlaganje programa informatizacije knjižnica radi povezivanja s matičnom knjižnicom i drugim knjižnicama Županije i Republike Hrvatske. Važnost zadaće potvrđuje i točka 2. Strategije hrvatskog knjižničarstva 2015.-2020.³

Jedan od osnovnih preduvjeta za funkcionalno povezivanje knjižnica jest zajednički integrirani knjižnični program.

Gradska knjižnica Rijeka od rujna 2009. godine primjenjuje računalni knjižnični program ZaKi, nastao u suradnji Knjižnica grada Zagreba i tvrtke suvlasnika.

Odluka o implementaciji programa ZaKi i migraciji podataka iz dotadašnjeg programa (MEDVED) sa zastarjelom programskom podrškom, donesena je na temelju dugotrajnog promišljanja, analiziranja i testiranja knjižničnih programa dostupnih na hrvatskom tržištu kao i slobodnih otvorenih knjižničnih programa (*open source ILS*).

Osnovni razlozi zbog kojih je Gradska knjižnica Rijeka, između ostalih programa, odabrala program ZaKi, jesu:

- riječ je o integriranom knjižničnom sustavu koji omogućuje cjelokupno knjižnično poslovanje (nabava, obrada, cirkulacija, revizija i otpisi, statistike...)
- program zadovoljava sve stručne standarde i protokole za razmjenu podataka (UNIMARC, Z39.50)
- iza razvoja navedenog programa, pored informacijskih stručnjaka iz tvrtke suvlasnika, stoji stručni tim Knjižnica grada Zagreba kao najveće mreže narodnih knjižnica u Hrvatskoj i najvećeg područja matičnosti za narodne i školske knjižnice
- široka mreža knjižnica (tada 130, a danas više od 200), svih vrsta, od narodnih do specijalnih što jamči stabilnost i stalni razvoj

³ "Uspostaviti učinkovitu i funkcionalnu mrežu knjižnica povezanih u jedinstveni nacionalni knjižnični informacijski sustav".

- kooperativna katalogizacija i kooperativno održavanje normativne baze
- utemeljenost na jednostavnom operativnom sustavu – Windows, kasnije i Linux, koji nezahtijeva skupu informatičku opremu i servere
- mogućnosti razvoja novih usluga i vidova komunikacije s korisnicima.

Prelaskom na novi računalni program konačno se otvorila mogućnost ostvarenja jedne od najvažnijih, zakonom utvrđenih zadaća matične djelatnosti, a to je izgradnja **jedinstvenoga knjižnično-informacijskog sustava** gdje će školske i narodne knjižnice biti stručno i funkcionalno povezane.

2. Prijedlog projekta

Prijedlogu projekta izgradnje jedinstvenoga knjižnično-informacijskog sustava prethodila je detaljna analiza stanja informatiziranosti narodnih i školskih knjižnica 2009. godine.

Od 21 narodne knjižnice u Županiji, osim Gradske knjižnice Rijeka i Gradske knjižnice *Viktor Car Emin* Opatija, koje su tijekom iste godine implementirale računalni program Zaki, 16 knjižnica je koristilo program MEDVED, 1 CROLIST DOS, dok 2 nisu imale računalni knjižnični program.

Kad je riječ o školskim knjižnicama Primorsko-goranske županije, od ukupno 81 knjižnice u osnovnim i srednjim školama, 32 nije imalo računalni program za knjižnično poslovanje, a još 15 je koristilo nestandardne programe, drugim riječima 58 posto školskih knjižnica nije imalo temeljne pretpostavke za rad temeljen na suvremenim načelima knjižničarske struke.

Za informatizaciju poslovanja školskih knjižnica postojao je neformalno iskazani interes. Neke su škole taj problem pokušale riješiti same, više ili manje uspješno, dok su ostale čekale rješenje koje bi predložila matična knjižnica, ispravno smatrajući da su najbolja rješenja ona kojima se pristupa sustavno.

Na upućeno pismo namjere o iskazivanju interesa za sudjelovanje u projektu, odmah se odazvala i pozitivno izjasnila ukupno 21 škola.

Većini knjižnica koje su se pozitivno očitovale za sudjelovanje u projektu informatizacije, osnivač je Primorsko-goranska županija, te je s obzirom na zacrtane ciljeve i zadaće matične djelatnosti Gradske knjižnice Rijeka, donesena odluka da se, na raspisani natječaj Primorsko-goranske županije za zadovoljavanje javnih potreba u 2010. godini, prijavi program informatizacije poslovanja školskih knjižnica s krajnjim ciljem postupne izgradnje jedinstvenoga

knjižnično-informacijskog sustava narodnih i školskih knjižnica PGŽ, u kojoj je matična knjižnica logističko i obrazovno središte.

Predloženo je da se projekt informatizacije provede u fazama, kroz nekoliko godina ovisno o osiguranim sredstvima te stupnju zadovoljenja preuvjeta za informatizaciju: knjižnica nema knjižnični softver ili je postojeći nestandardan, knjižnica raspoložuje odgovarajućom računalnom opremom i pristupom internetu, knjižničar je stručan odnosno ima odgovarajuće zvanje.

Zahvaljujući podršci Primorsko-goranske županije, koja je prihvatila prijedlog projekta i uvrstila ga u program sufinanciranja javnih potreba, 2010. godine počela je prva faza.

Projekt je nastavljen i sljedećih godina uz redovitu prijavu na natječaj za sufinanciranje javnih potreba. Županija je financirala troškove implementacije programa i mjesečnog održavanja do kraja tekuće godine, a škole su, od sljedeće godine, potpisivale zasebne ugovore s vlasnicima programa i preuzimale utvrđeni trošak mjesečnog održavanja programa.

3. Provedba projekta

3.1. Školske knjižnice

U trogodišnjem razdoblju projekta 2010.-2012. informatizirano je ukupno 26 školskih knjižnica u 28 škola i to 15 osnovnih i 13 srednjih, kojima je osnivač Primorsko-goranska županija i to:

2010.

Pomorska škola Bakar

Srednja škola Markantuna de Dominisa Rab

Željeznička tehnička škola Moravice

Škola za primijenjenu umjetnost u Rijeci

Srednja talijanska škola Rijeka

Medicinska škola u Rijeci

Srednja škola Ambroza Haračića Mali Lošinj

OŠ "Dr. A. Mohorovičić" Matulji

OŠ dr. B. Markovića Ravna Gora

OŠ Ivana Rabljanina Rab

2011.

Ugostiteljska škola Opatija

Obrtnička škola Opatija

Prva sušačka hrvatska gimnazija

OŠ dr. Josipa Pančića Bribir
OŠ Jurja Klovića Tribalj
OŠ "Sveti Matej" Viškovo
OŠ Ivanke Trohar Fužine
OŠ Frane Petrića Cres
OŠ "D. Gervais" Brešča
OŠ F. K. Frankopana Brod na Kupu

2012.

Gimnazija Eugena Kumičića i Hotelijersko turistička škola Opatija
Građevinska tehnička škola i Graditeljska obrtnička škola
OŠ "Milan Brozović" Kastav
OŠ Čavle
OŠ Rudolfa Strohala Lokve
OŠ Viktora Cara Emina Lovran

Osim ovih škola, 2010. godine, mreži knjižnica je pristupila OŠ – SE "Dolac", 2013. OŠ – SE "Gelsi" te 2014. OŠ – SE "San Nicolo" čiji je osnivač Grad Rijeka. Škole su same snosile troškove implementacije programa, a Gradska knjižnica Rijeka im je pružila poduku kao i ostalim školskim knjižnicama.

Sveukupno je, dakle, u sustav uključeno 29 školskih knjižnica u 31 školi.⁴

Svake godine, s novom skupinom škola, provedba je tekla u sljedećim koracima:

a) Predstavljanje projekta

Na zajedničkom sastanku u Upravnom odjelu za obrazovanje, kulturu i sport PGŽ predstavljeni su ciljevi projekta, osobitosti sustava ZaKi te predloženi način i dinamika provedbe. Sudjelovali su: ravnatelji, knjižničari, predstavnici vlasnika programa, predstavnici Knjižnice i Županije.

b) Skupna poduka knjižničara

Skupna poduka u trajanju od 5 sati za svaku skupinu obuhvatila je uvod u program kao i okvirno predstavljanje pojedinih modula. Priređeni su i podijeljeni radni materijali, odnosno upute za rad u programu.

⁴ Odlukom gradonačelnika grada Rijeke iz lipnja 2014., osigurana su sredstva za implementaciju programa ZaKi u sedam riječkih osnovnoškolskih knjižnica koje će biti uključene u sustav do kraja 2014.

c) Priprema i implementacija programa

Uz podršku Županijske matične službe Gradske knjižnice Rijeka, školski knjižničari su popunili upitnik s osnovnim podacima, strukturom fondova (knjižnične zbirke, lokacije i signaturne skupine), inventarnim knjigama i knjižničnom praksom, kako bi se podesile postavke programa.

Utvrđen je plan pojedinačne poduke knjižničara u školskim knjižnicama te usuglašen s planom implementacije programa vlasnika softvera.

Sukladno vremenskom planu, program je implementiran na sve predviđene lokacije.

d) Pojedinačna poduka

Pojedinačna poduka obuhvatila je sljedeće module:

- Modul Nabava (unutar kojega se obavljaju sve procedure obrade građe: inventarizacija i signiranje te katalogizacija i klasifikacija korištenjem bibliografske baze i UDK tablica iz programa)
- Modul Dokumenti (unos postojećeg fonda skraćenim postupkom inventarizacije)
- Modul Posudba (rad s korisnicima)
- Modul Statistika
- Modul Revizija i otpisi

Moduli su se izvodili postuno, sukladno dinamici unosa postojećeg fonda u računalni sustav.

Tabela 1. Prikaz održanih pojedinačnih poduka za rad u programu ZaKi u osnovnim i srednjim školama PGŽ

RAZDOBLJE 2010.-2013.		
	Broj knjižnica	Broj poduka
Osnovne škole	16	42
Srednje škole	12	44
UKUPNO	28	86

Prednosti ovako organizirane poduke jesu: osoban pristup svakom knjižničaru u njegovoj školskoj knjižnici, postupnost u svladavanju pojedinih modula, održavanje stalnosti u radu, stalno stručno praćenje i pomoć u svim fazama rada.

Svim knjižničarima, kad god zatraže, pruža se stručna pomoć, telefonski, elektroničkom poštom ili osobno. Također, valja napomenuti da su u pet škola: OŠ I. Rabljanina, OŠ D. Gervaisa Brešca, OŠ Frane Petrića Cres, Željezničkoj tehničkoj školi Moravice i Građevinskoj tehničkoj školi u međuvremenu zaposleni novi knjižničari te je u tim školama bilo potrebno ponoviti poduku.

Skupnu i pojedinačnu poduku organiziraju i vode Ljiljana Črnjar, voditeljica Županijske matične službe i Milka Šupraha Perišić, voditeljica Službe nabave, obrade i zaštite Gradske knjižnice Rijeka.

Nadalje, važno je istaknuti, za svu građu za koju knjižničari ne nalaze zapise u zajedničkoj bibliografskoj bazi, Služba nabave, obrade i zaštite Knjižnice postavlja zapise. U protekle četiri godine izrađeno je blizu 1.000 zapisa.

e) Vrednovanje projekta

U cilju vrednovanja, provedena je kraća anketa među korisnicima projekta sa zamolbom da vrednuju ponuđene parametre zaokruživanjem brojeva na ljestvici od 1 do 5, pri čemu 1 predstavlja najnižu vrijednost, a 5 najvišu. Željelo se ispitati korisnost projekta, zadovoljstvo suradnjom s Gradskom knjižnicom Rijeka, suradnjom s vlasnicima softvera, ocjenu provedene poduke, procjenu vlastitog rada u programu.

Iz rezultata je vidljivo da su korisnici projekta većinu parametara vrednovali najvišim ocjenama.

1. Opća ocjena korisnosti projekta

Većina ispitanih, točnije 90 posto ocijenilo je projekt najvišom ocjenom (5) dok je 10 posto dalo ocjenu (4), što upućuje na zaključak da je projekt vrednovan kao vrlo koristan.

2. Zadovoljstvo suradnjom s vlasnicima programa

Suradnju s vlasnicima programa 80 posto ispitanih ocijenilo je najvišom ocjenom (5), a 20 posto nižom ocjenom (4), iz čega zaključujemo da je većina vrlo zadovoljna načinom suradnje.

3. Zadovoljstvo suradnjom s Gradskom knjižnicom Rijeka

Na pitanje o zadovoljstvu suradnjom s Gradskom knjižnicom Rijeka, 100 posto sudionika dalo je najvišu ocjenu (5), što potvrđuje kvalitetu odabranog koncepta za provedbu projekta.

4. Korisnost provedene poduke za program

Korisnost provedene poduke 80 posto ispitanih ocijenilo je najvišom ocjenom (5), a 20 posto nižom ocjenom (4), iz čega zaključujemo da je poduka za većinu bila vrlo uspješna.

5. Ocijenite dostatnost provedene poduke za samostalan rad na unosu građe

Kao i na prethodno pitanje, 80 posto ispitanih smatra poduku sasvim dostatnom (5), dok je 10 posto ocijenilo nižom ocjenom (4) te 10 posto srednjom ocjenom (3).

Odgovori pokazuju da su metodologija i sadržaj poduke za većinu bili sasvim dostatni za daljnji samostalan rad u programu, uvažavajući pri tom pojedinačne razlike među korisnicima programa. Dobivene rezultate i uočene pojedinačne razlike imali smo na umu u sljedećim koracima poduke.

6. Ocjena Vašeg dosadašnjeg rada u programu Zaki

Najveći broj ispitanih, 60 posto izrazilo je da je uglavnom zadovoljno (4) svojim radom u programu, dok je podjednak omjer, po 20 posto onih koji su zadovoljni (3) i vrlo zadovoljni (5). Zaključujemo da je većina uglavnom svladala sadržaj poduke i shvatila cilj projekta, iz čega proizlazi zadovoljstvo dotadašnjim radom u programu.

Rezultati projekta u školskim knjižnicama očituju se kroz:

- informatizaciju cjelokupnog poslovanja upotrebom zajedničkoga integriranog knjižničnog programa
- unapređivanje, pojednostavljivanje i ubrzavanje stručne obrade knjižnične građe (preuzimanjem gotovih verificiranih, normiranih katalogskih zapisa)
- dostupnost informacija o fondovima školskih knjižnica na internetu i, posljedično, povećanje ugleda knjižnice i škole u javnosti
- sustavnu i ujednačenu poduku školskih knjižničara za korištenje programa, ali i širu stručnu podršku djelatnika matične knjižnice

- povećanje kompetencija školskih knjižničara (kroz stručnu komunikaciju unutar mreže knjižnica)
- sustavan stalan razvoj školskih knjižnica savjetodavno praćen i podržan iz matične knjižnice

3.2. Narodne knjižnice

Usporedo sa sve većim informacijskim potrebama korisnika narodnih knjižnica, jačala je i svijest o potrebi za integriranim knjižničnim programom. Nakon što je Gradska knjižnica Rijeka prešla na novi računalni program 2009. godine, slijedile su je 2010., 2011. i 2012. narodne knjižnice u Opatiji, Malom Lošinj, Vrbovskom, Rabu i Bribiru.

Svima njima Gradska knjižnica Rijeka bila je podrška pri prelasku na novi računalni program pojedninačnom podukom te im i dalje stalno savjetodavno pomaže, prema potrebi.

No, do kraja 2012. još uvijek je bilo deset samostalnih narodnih knjižnica u Bakru, Cresu, Crikvenici, Čabru, Delnicama, Kostreni, Kraljevici, Krku, Novom Vinodolskom i Viškovu), koje su radile na starom programu, koji ne omogućuje umreživanje niti preuzimanje bibliografskih zapisa, čime se velik dio radnog vremena troši na obradu knjižnične građe, umjesto na rad s korisnicima. Još važnije, fondovi većine tih knjižnica su za širu javnost bili nepoznati zbog nepostojanja online kataloga.

Nadalje, ono što naročito treba istaknuti kao poveznicu s prethodnim fazama projekta jest da narodne i školske knjižnice vrlo blisko surađuju u svojim lokalnim zajednicama budući da imaju istu korisničku populaciju, stoga je od iznimne važnosti da korisnici mogu na jednom mjestu dobiti informacije o fondovima dostupnim u njihovim lokalnim narodnim i školskim knjižnicama.

Upravo stoga, Gradska knjižnica Rijeka, predložila je sljedeći korak u projektu izgradnje jedinstvenoga knjižnično-informacijskog sustava – uključivanje narodnih knjižnica tako da Županija, kroz razdoblje od tri godine, 2013.-2015. podrži implementaciju i konverziju podataka iz starog u novi program za navedenih deset knjižnica, što je i prihvatila Primorsko-goranska županija uz sljedeću dinamiku:

2013.

Gradska knjižnica Frane Petrića Cres
Gradska knjižnica Crikvenica
Narodna knjižnica "Ivan Žagar" Čabar

2014.

Gradska knjižnica Bakar

Narodna knjižnica Kostrena

Narodna čitaonica i knjižnica Novi Vinodolski

2015.

Narodna knjižnica Delnice

Narodna knjižnica Krk

Narodna knjižnica i čitaonica Kraljevica

Narodna knjižnica i čitaonica "Halubajska zora" Viškovo.

Narodne knjižnice, same iz vlastitih sredstava ili sredstava lokalnih proračuna, financiraju daljnje troškove mjesečnog održavanja i korištenja programske podrške ZaKi.

Prema provjerenom modelu iz prethodnih triju faza, koje su se provodile u školskim knjižnicama, djelatnice Knjižnice Ljiljana Črnjar i Milka Šupraha Perišić podučavaju iz svih modula.

Provedba teče u sljedećim koracima:

a) Skupna poduka knjižničara

Skupna poduka obuhvaća uvod u program te predstavljanje pojedinih modula. Priređeni su i podijeljeniradni materijali, odnosno upute za rad u programu.

b) Priprema, implementacija programa i migracija podataka iz starog u novi program

Sve su narodne knjižnice uz pomoć Županijske matične službe Gradske knjižnice Rijeka, popunile upitnike s osnovnim podacima, strukturom fondova (knjižnične zbirke, lokacije i signaturne skupine), inventarnim knjigama i knjižničnom praksom, kako bi se podesile postavke programa.

Utvrđen je plan instalacije programa te migracije podataka iz starog u novi program u suradnji s vlasnicima softvera.

Pri tom valja istaknuti da je migracija podataka uspješno provedena, cjelokupni fond je migriran u novu bazu i na taj način odmah spreman za cirkulaciju. Kao i u ostalim slučajevima (a zbog nestandardnih zapisa u starom programu), u prosjeku je 10 do 12 posto zapisa ostalo u tzv. *sivoj bazi* te zahtijevaju popravak ili prevezivanje na postojeće zapise u bibliografskoj bazi.

c) **Pojedinačna poduka**

Pojedinačna obuhvatila je sljedeće module:

- Modul Nabava (unutar kojega se obavljaju sve procedure obrade građe: inventarizacija i signiranje te katalogizacija i klasifikacija korištenjem bibliografske baze i UDK tablica iz programa)
- Modul Posudba
- Modul Statistika
- Modul Revizija i otpisi

Tabela 2. Prikaz održanih pojedinačnih poduka za rad u programu ZaKi u narodnim knjižnicama PGŽ

RAZDOBLJE 2010.-2013.		
	Broj knjižnica	Broj poduka
Narodne knjižnice	7	17

4. **Zaključak**

Izgradnjom jedinstvenoga knjižnično-informacijskog sustava Županije postiže se sustavno unapređivanje i osuvremenjivanje djelatnosti narodnih i školskih knjižnica kao središta informacijskih, obrazovnih i kulturnih aktivnosti.

Pored već navedenih prednosti u radu školskih knjižnica, otvara se i niz novih mogućnosti zajedničkih za sve tipove knjižnica:

- vidljivost i dostupnost informacija iz fondova županijskih knjižnica, posebice o bogatoj zavičajnoj pisanoj baštini pomoću skupnog online kataloga
- uspostavljanje funkcionalne povezanosti među knjižnicama, primjerice, mogućnost korištenje svih knjižnica članskom iskaznicom bilo koje druge knjižnice
- intenzivnija međuknjižnična posudba građe

- izgradnja zajedničke digitalne knjižnice kroz projekt digitalizacije zavičajne baštine i druge stare i rijetke građe pohranjene u narodnim i školskim knjižnicama, a trenutno nedostupne ili nepoznate javnosti, čime se bitno doprinosi promicanju kulturno-povijesnog identiteta Županije i njenoj prepoznatljivosti u odnosu na druge sredine
- ravnomjeran razvoj knjižnične djelatnosti u dijelu korištenja suvremenih informacijskih tehnologija, čime se istodobno doprinosi i ravnomjernom razvoju društvenih djelatnosti na razini cijele Županije podučava se proaktivno knjižnično osoblje sposobno dokazivati potrebu postojanja knjižnica i opravdanost financiranja.

LITERATURA

Majstorović, Zagorka; Veronika Čelić-Tica; Jelica Leščić. Strategijski plan razvoja knjižnica : s posebnim osvrtom na zadaće Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 56, 1/2(2013), 35-70.

Pravilnik o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj. // Narodne novine, 43(2001), 1246-1250.

Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj sa standardima za pokretne knjižnice-bibliobuse. // Narodne novine, 58(1999), 2056-2066.

Standard za školske knjižnice. // Narodne novine, 34(2000), 1138-1142.

Strategija hrvatskog knjižničarstva 2015. - 2020. g. [citirano: 2014-09-28]. Dostupno na: [www.hkdrustvo.hr/clanovi/.../20140407-strategija%202015-2020\(2\).doc](http://www.hkdrustvo.hr/clanovi/.../20140407-strategija%202015-2020(2).doc)

